

ANALÝZA VÝTVARNÉ SLOŽKY

Pro svoji analýzu jsem si vybrala záznam z inscenace *Sluha dvou pánů*, kterou vytvořilo Národní divadlo v Praze v hlavní roli s *Mirolavem Donutilem* z roku 2000. Tuto divadelní hru režíroval, již zesnulý, *Ivan Rajmont*, podle stejnojmenného dramatu od spisovatele *Carla Goldoniho*. Poprvé byla tato inscenace v Národním divadle uvedena v roce 1994. Celkem se odehrálo šest set představení a derniéra se konala v prosinci roku 2016.

Scénu k této inscenaci vytvořil scénograf *Ivo Židek*.¹ Děj inscenace se odehrává v 18. století v italských Benátkách na různých místech dějiště. Například v hostinci, v domě pana *Pantalona* a před hostincem. Výtvarník ale zvolil scénu stálou. Po celou dobu představení proto zůstává stejné prostředí i světlo, které se během představení vůbec nemění.

Na jevišti můžeme vidět dvě části domů z každé strany. Z pohledu diváka nalevo, se nachází hostinec pana *Brighelly* a napravo dům pana *Pantalona*. Obě obydlí jsou vzhledově totožná. Jsou to starší domy cihlové barvy, které svým způsobem charakterizují styl právě 18. století. Vidíme pouze rohy domů, kde v předních stěnách jsou vsazena okna a v bočních stěnách dveře, do kterých herci během hry vcházejí. Uprostřed a v popředí jeviště se díky tomuto rozložení kulisy tvoří jakési „nádvoří“, na kterém se odehrávají veškeré herecké akce. Herci také využívají boční vchody na jeviště, které se nacházejí ještě před portálem na úplném kraji jeviště. V pozadí, mezi domy, je natažený červený závěs, který se v průběhu představení zatahuje nebo roztahuje a představuje jakási vrata. Ta slouží pro příchody a odchody postav. Prospekt je zbarven do modré barvy, čímž evokuje nebe a tím dodává divákům lepší povědomí o tom, že se hra odehrává venku. Dále se už zde žádné jiné dekorace či kulisy nenacházejí.

Díky tomuto takřka jednoduchému vzhledu scény se diváci více soustředí na herecký projev a kostýmy herců. Právě na nich pracovala kostýmní výtvarnice *Irena Greifová*. Oblečení, které herci mají je historizující, a charakterizuje danou dobu. Velice se inspiruje, především u hlavních postav, *Commedii del'Arte*. Hlavní postavou je zde *Truffaldino* (Miroslav Donutil). Jeho kostým se může přiřadit k postavě zvané *Zanni*. Je to postava, která představuje služebníka či komorníka a je řazena do nižších vrstev. *Truffaldino* má na sobě krátké, šedé a trochu špinavé kalhoty. Dále barevné proužkované tričko, přes které má také barevnou vestu. Nechybí mu ani proužkované ponožky, které má ohrnuté přes boty a růžový šátek kolem hlavy.² Také kostým pana *Pantalona* (Karel Pospíšil) je velice inspirován stejnojmennou postavou z *Commedie*. Tato postava má červené nabírané kalhoty a vestu. Dále bílou košili, na hlavě bílý čepec a pro postavu nejtypičtější černý dlouhý kabátec.³ Ostatní postavy jsou

oblečeny, řekla bych, pohádkovým stylem. Například *Silvio* (Vilém Udatný) je oblečen do zlato bílého obleku s černými střevíci. Právě jeho styl mi připomíná prince. *Florindo*⁴ (Alexej Pyško) a *Beatrice*⁵ (Miluše Šplechtová) oblékli kostýmy podobné. Černé kalhoty, červený kabát, černý klobouk na hlavu a bílou košili. *Florindo* pak má ještě u pasu v pochvě obraný meč. Nejvýraznější kostým, podle mého názoru, má *Clarice* (Jana Jančková). Jelikož zelená barva jejich šatů upoutá pozornost všech očí.

Další, co stojí za zmínku, je hudba, kterou vedl *Miroslav Jelínek*. Ta je představena v podobě sedmi mužů, kteří celé představení hrají sami, na nástroje jako buben, pozoun nebo klarinet.⁶ Doprovázejí herecké vstupy a výstupy, ale také během hry nejčastěji *Truffaldinovy* zbrklé pohyby. I muzikanti jsou oblečeni v dobových jednoduchých kostýmech, jakýchsi venkovských občanů.

Nyní bych se ještě chtěla věnovat samotnému hereckému jednání. V této inscenaci je to velice výrazný prvek. A to především v hlavní roli *Truffaldina*, sluhy dvou pánů. Herci nevyužívají žádných zvláště výrazných gest a pohybů, ale právě slovo, intonace a mimika dělají velikost tohoto dramatu. Gestikulace je ve většině spíše přirozená. Pouze u sluhy se objevují zvětšené a někdy mi přijde až parodované pohyby. Využívá velice trhaných a směšných prvků, které mají, podle mého názoru, sexuální podtext a to zejména, když se dvoří komorné *Smeraldině*, do které se zamiloval. Jsou to jakési tanečky lásky, které předvádí.

Intonace se projevuje snad u všech postav. Změna tónu v hlase je nejvíce zřejmá u *Beatrice* či *Florinda*, když podezřívají *Truffaldina* z jeho všetečných lumpáren.

Mimika, která zde vystupuje jako výrazný subsystém hereckého jednání, je zjevná u všech postav. Všimnout si můžeme například přivírání očních víček, když je potřeba zdůraznit nějakou akci nebo tento prvek postavy používají, když se nad něčím zamýšlejí.

Věc, která se mi moc líbí, je jak herci při monolozích komunikují s diváky. Zejména právě sluha. Nejvíce si toho všimneme ve scéně, kdy roznáší jídlo svým pánům. Dezert, který nezná, neví, kterému pánovi patří. Proto se ptá do publika, zda by mu někdo neporadil a následně vzhled tohoto pokrmu s diváky komentuje. Završí to tím, že onen dezert, zvaný pudink, předá divákům v první řadě za účelem chvilkového hlídání. Právě tyto jeho výstupy k publiku byly nejvíce vtipnými částmi, za které byl odměněn výrazným potleskem od publika.

Právě komika a vtip jsou hlavní složky hereckého jednání, které jsou publikem, ať už právě v tomto záznamu či u obrazovek velice oceňovány. Je to jedna z mých nejoblíbenějších inscenací. Líbí se mi svojí jednoduchostí, a to ve scénografii a humoru. Je to pro mě večerní oddechová záležitost, když nemám žádný důležitý program.

¹ scénografie – vzhled jeviště

² Truffaldino (Miroslav Donutil) - kostým

³ Pantalone (Karel Pospíšil) a Clarice (Jana Janěková) - kostýmy

⁴ Silvio (Vilém Udatný) a Florindo (Alexej Pyško)
- kostýmy

⁵ Beatrice (Miluše Šplechtová) - kostým

⁶ hudebníci a jejich kostýmy

Viktorie Hobzová, UČO 499518

Dobré postřehy, ale bylo by dobré jít více do hloubky. Bylo by možné domyslet, že scéna i kostýmy vycházejí z nějakých historizujících principů, s nimiž kontrastuje Donutilův kostým i jeho pojetí role.

A je otázka, jestli si máme k analýze vybírat kus, který fakt milujeme – někdy je nedostatek odstupu na škodu.